

Data o
bezdomovectví
a bytové nouzi
na Praze 10

Obsah

KONTEXT ETHOS	2
BEZDOMOVECTVÍ V SITUACI BEZ STŘECHY	2
MÍSTA POBYTU	3
BEZDOMOVECTVÍ V SITUACI BEZ BYTU.....	4
UBYTOVNY	4
AZYLOVÉ DOMY	5
NEJISTÉ BYDLENÍ	6
ZÁVĚRY	6

Děkujeme kolegům a kolegyním z Naděje za to, že nás vzali do terénu a byli vstřícní. Také moc děkujeme kolegům a kolegyním z Člověka v tísní a Armády spásy za ochotu a sdílená data.

Kontext ETHOS

Bezdomovectví a vyloučení ze standardního bydlení je jedním z problémů, kterého se týká pilíř sociální ochrany a začleňování EU. Prevence bezdomovectví a reintegrace osob bez domova jsou otázkami, které vyžadují dobré pochopení procesů a mechanismů, které vedou do situací absence nebo ztráty domova. FEANTSA (Evropská federace národních organizací pracujících s lidmi bez domova) vytvořila typologii bezdomovství a vyloučení z bydlení, známou pod zkratkou ETHOS. Typologie ETHOS vychází z principu, že pojetí domova lze chápat ve třech oblastech, jejichž absence může vést k bezdomovství.

Mít domov může být chápáno jako:

- 1) mít přiměřené bydlení, které může osoba a její rodina výlučně užívat (fyzická oblast);
- 2) mít prostor pro vlastní soukromí s možností sociálních vztahů (sociální oblast);
- 3) mít právní důvod k užívání (právní oblast).

Z toho vyplývají čtyři formy vyloučení z bydlení: bez střechy, bez bytu, nejisté bydlení, nevyhovující bydlení – všechny tyto situace ukazují na absenci adekvátního bydlení. ETHOS tedy člení osoby bez domova podle jejich životní situace nebo situace jejich bydlení. Tyto koncepční kategorie se dále člení na 13 operačních (pracovních) kategorií, v rámci realizovaného národního projektu Strategie sociální inkluze bezdomovců v ČR byl vytvořen soubor národních subkategorií. Typologie tak může být využita pro monitoring bezdomovství, pro vytváření politik a jejich rozvoj a vyhodnocování.¹

Pro účely tohoto reportu sledujeme počty a trendy kategorie bez střechy (osoby přežívající venku), osoby bez bytu (osoby v ubytovnách, azylových domech) a osoby v nejistém bydlení (bez právního titulu na bydlení, s nájemní smlouvou na 1 nebo 3 měsíce, žijící u příbuzných) v období posledních 3 let. Report se zaměřuje pouze okrajově na kategorie nejisté a nevyhovující bydlení, jelikož sběr přesných dat by vyžadoval intenzivnější mapování stavu bytového fondu na území městské části, které nebylo možné realizovat.

Bezdomovectví v situaci bez střechy

Šetření pobytu lidí v situaci bez střechy na území městské části jsme realizovali začátkem roku 2025. **Data jsme získali od poskytovatelů sociálních služeb působících na území městské části (Naděje, Armáda spásy, Člověk v tísni). Kromě rozhovorů se sociálními pracovníky* cemi působícími v terénu proběhlo šetření přímo v terénu. Navštívili jsme celkově 11 lokalit, kde odhadem nocuje 80–150 lidí v situaci bez střechy.**

Část lidí v situaci bez střechy (cca polovina) na území městské části využívá k nocování objekty v havarijním stavu (squat) nebo nevyužívané garáže. Jedná se o místa, která dle vyjádření samotných oslovených i pracovníků terénních programů nejsou způsobilá k dlouhodobějšímu pobytu a v průběhu roku se častěji mění. Zejména v areálech garáží na území městské části, které byly v minulosti více obývány, v posledních letech ubývá lidí bez domova. V období posledních pěti let rovněž několik objektů (squatů) vyhořelo, není však

¹ https://www.feantsa.org/download/cz___8621229557703714801.pdf

zřejmé, zda během požárů došlo ke zraněním či dokonce k úmrtím lidí bez domova. Rovněž nejsou známy trajektorie, tzn. přesuny lidí bez domova mezi lokalitami.

Organizace Naděje v rámci mapování míst přespávání eviduje mezi 84 a 104 lokacemi na území městské části. V roce 2024 došlo k nárůstu počtu evidovaných míst, což však nemusí indikovat, že se celkový počet míst zvýšil, ale že spíš došlo ke změnám v lokalitách (některé nejsou dále využívány). Celkově organizace odhaduje cca 150 lidí v situaci bez střechy na území městské části Praha 10.

Další významná část lidí bez domova obývá samostatně budované přístřešky nebo chatrče v území, v němž dochází k minimálnímu kontaktu s ostatními obyvateli městské části. V těchto případech se často jedná o stabilnější místa pobytu.

Z hlediska potřeb lidí v situaci bez střechy byla nejčastěji jmenována témata jako: potravinová pomoc, hmotná pomoc (oblečení, spacáky, stany) a pomoc při jednání s úřady. Služby působící v území neevidují zásadní nárůst jiných potřeb lidí v situaci bez střechy ani z hlediska adiktologie a dalších odborných služeb.

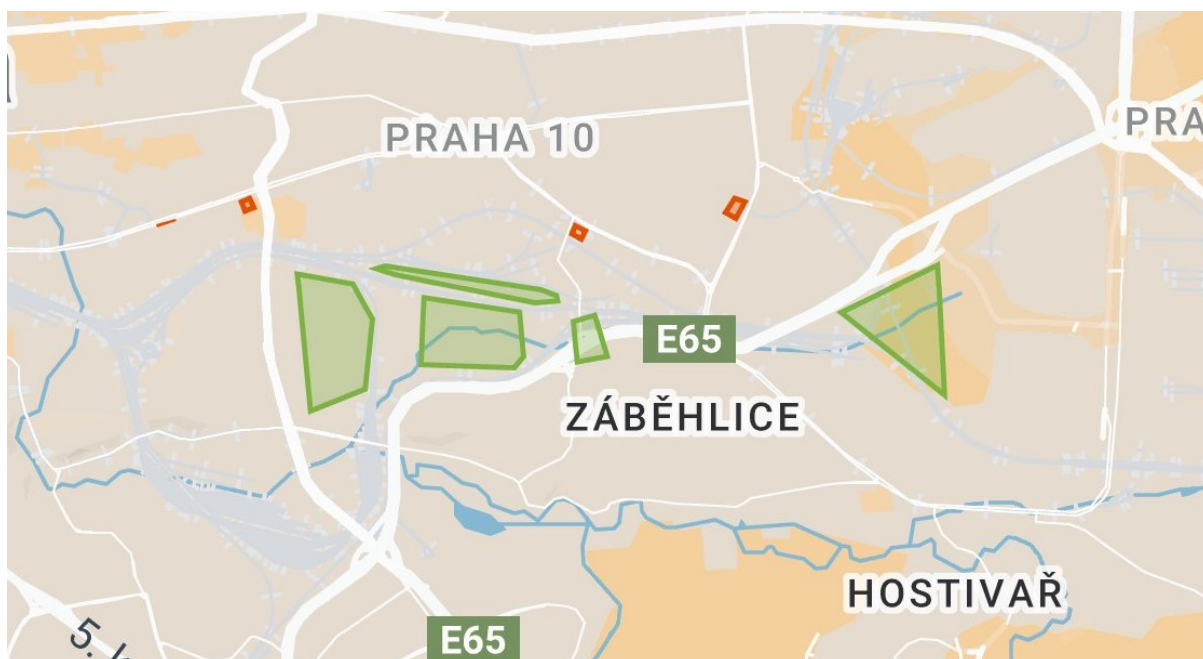
Kromě sociálních služeb má pravděpodobně nejčastější kontakt s lidmi v situaci bez střechy Městská policie a Policie ČR. V druhém pololetí 2024 proběhl kontakt Městské policie s 51 lidmi bez domova, přičemž nejčastějším místem kontaktu byla veřejná prostranství a nejčastějším důvodem byly stížnosti na jednání lidí bez domova. Naprostá většina stížností obyvatel městské části na jednání lidí bez domova jsou v oblastech prostranství před vestibulem metro Skalka, točna tramvaje Radošovická a okolí větších obchodních domů. Strážníci kontakt s lidmi bez domova reflektují jako standardní, lidé bez domova v naprosté většině případů respektují požadavky strážníků na úklid a chování ve veřejném prostoru.

Dle informací městské policie se zásadním způsobem počet lidí bez domova na území městské části nemění, ani se nemění skladba (etnické složení) populace lidí bez domova. Lze konstatovat, že zásadní krize posledního období (pandemie Covid 19 a válka v Ukrajině) neměly významný dopad na počet ani skladbu lidí v situaci bez střechy na území městské části.

Dle vyjádření Městské policie se nemění ani počty stížností na lidi bez domova, ani strážníci nezaznamenali změny z hlediska trestné/přestupkové činnosti spojené s lidmi bez domova ani změnu v oblasti užívání návykových látek.

Místa pobytu

V níže přiloženém plánu jsou označena území s nejčastějším výskytem nocovišť lidí bez střechy. Jedná se o schématické znázornění, které poskytuje pouze základní přehled. Celkově na území městské části nocují vyšší desítky lidí v situaci bez střechy (80–150 lidí).

Bezdomovectví v situaci bez bytu

Ubytovny

V roce 2020 bylo na území Prahy 10 registrováno **osm ubytoven s platným provozním řádem** a několik dalších zařízení, která poskytovala ubytování lidem v bytové nouzi.

Celková kapacita registrovaných ubytoven činila 800 lůžek. Většina těchto kapacit byla obsazena jednotlivci, kteří měli trvalý pobyt mimo Prahu 10, pravděpodobně převážně dojíždějícími pracovníky.

V ubytovnách v Praze 10 v roce 2020 žilo 118 dětí v 80 rodinách, které byly evidovány pracovníky* cemi OSPOD, a 39 občanů Prahy 10. Odhadem tedy alespoň čtvrtina celkové kapacity registrovaných ubytoven v Praze 10 byla využívána domácnostmi v bytové nouzi.

V následujícím období (2020–2024) se situace na trhu se substandardním bydlením poměrně zásadně změnila. Tři ubytovací zařízení na území městské části ukončila svůj provoz. V případě komerčních zařízení se jedná o ubytovny pro maximálně 50 osob, většina z nich se specializuje na dojíždějící pracovníky. Zbylá tři ubytovací zařízení se řadí spíše do kategorie malých zařízení. V uplynulém období byl provoz jedné z větších ubytoven ukončen, nejsou však známy trajektorie zde původně ubytovaných lidí. Tři ubytovací zařízení jsou stále v majetku městské části Praha 10, ve dvou případech jsou provozovány společností PRAHA 10 – Majetková, a.s.

Výrazně se snížil počet dětí vyrůstajících v ubytovnách, z původního počtu 180 dětí nyní je nyní v ubytovacích zařízeních evidováno 28 dětí. Je zřejmé, že snížení počtu dětí žijících v ubytovnách souvisí s omezením možnosti ubytovávat rodiny s dětmi v některých z komerčních ubytoven, nejsou však známy trajektorie rodin s dětmi, tzn. není možné zjistit,

zda odcházely do běžného bydlení, nebo se stěhovaly do ubytoven (nebo jiných forem bytové nouze) mimo území městské části. Nyní jsou rodiny s dětmi evidovány výhradně v ubytovnách spravovaných Praha 10 majetková a.s.

Seniorů (osob ve věku 65+ let) žije na území městské části v ubytovnách 47. Jelikož předchozím mapování nebyla zjišťována data o bytové nouzi seniorů, není možno sledovat trendy v této kategorii bytové nouze u seniorů.

Název ubytovacího zařízení	Adresa	Celková Kapacita	Počet dětí	Počet seniorů	Možnost čerpání doplatku na bydlení
Ubytovna ABC	Ke Spořilovu 4 (nyní do 50 osob), končí 30. 5. provoz, senioři ani děti zde nejsou -	90 (obsazeno 50)	0	0	ANO
Bytový dům Malešice	Počernická 524/64	83	14 (v 9 rodinách)	12	ANO
Ubytovna DEPOT PRAGUE s.r.o.	U Vozovny 525/2a	N/A	0	0	ANO
Sedmidomky	Za Sedmidomky 462/14	115	14 (v 11 rodinách)	20	ANO
UBYTOVNA NAD SLÁVÍÍ	Nad Slávií 1344	70	0	15	ANO
UBYTOVNA OŠK	Brigádníků 3390/12	19	0	5	ANO
Kofis	Elektrárenská 1161/8				ANO
Celková kapacita: 337					

Azylové domy

Na území městské části působí jeden azylový dům pro matky s dětmi provozovaný Centrem pro komunitní práci P10, o.p.s. s kapacitou 31 lůžek a dva azylové domy provozované organizací Naděje, přičemž jeden je zaměřen na podporu žen bez domova a jeden na seniory bez domova. Azylové domy nejsou zaměřeny výhradně pro obyvatele městské části Praha 10. Počet lůžek v azylových domech se ve sledovaném období neměnil, kromě azylového domu pro rodiče s dětmi, v němž se z 35 lůžek se kapacita snížila na 31 lůžek.

Provozovatelé azylových domů tematizují nejčastěji naprostou přeplněnost svých provozovaných zařízení, respektive nedostatečné kapacity. V případě azylového domu pro starší osoby bez domova bylo jako zásadní téma zmiňováno stárnutí

cílové skupiny a s tím spojené zásadní potřeby podpory cílové skupiny, zejména pak spolupráci azylového domu se zdravotnickými službami

Azylový dům pro rodiče s dětmi uvádí rovněž extrémní převis poptávky nad nabídkou (kapacity nedostačují). Z hlediska žádoucího rozvoje jsou rovněž tematizovány odborné služby psychologů, psychiatrů a adiktologů. Zásadní potřebou je přechod klientek do bydlení po absolvování pobytu v azylovém domě (tzv. prostup do bydlení) a možnosti přivýdělku pro klientky.

Nejisté bydlení

V bytovém fondu městské části Praha 10 nyní bydlí 3 domácnosti bez nájemní smlouvy a 21 domácností se nachází v situaci vyklizení z bytu (podána žaloba na vyklizení nebo čekání na výkon rozhodnutí). Na území městské části nepůsobí jiný dominantní pronajímatel, od něž by se podařilo zajistit podobná data. Zjišťování dat o nejistém bydlení je komplikované rovněž v kontextu praxe soukromých pronajímatelů, kteří nevyklízejí obyvatele na základě exekučních titulů (exekuční titul), ale v naprosté většině svépomocí². Rovněž nebylo možné zjistit data o krátkodobých nájemních smlouvách (kratší než jeden rok). Lze usuzovat, že celkový počet lidí v nejistém bydlení bude násobně vyšší než počet domácností v situaci vyklizení v bytech městské části.

Závěry

- Celkově se míra bytové nouze na území městské části Praha 10 významně nemění.
- Významně se snížil počet ubytovacích zařízení a celkový počet lůžek v ubytovacích zařízení
- Významně se snížil i počet dětí v ubytovnách, nejsou však známy trajektorie domácností z ubytoven a není tak možné tvrdit, že se bezdomovectví těchto dětí vyřešilo
- Významně se nezměnil počet lidí v situaci bez střechy ani místa, která využívají k přespávání
- Některé objekty, které lidé bez domova využívali v minulosti, byly již odstraněny nebo vyhořely, což mělo pravděpodobně v některých obdobích zásadní dopad na lidi v situaci bez střechy.
- Nemění se zásadně ani etnické složení lidí v situaci bez střechy na území městské části ani se zásadně neproměnily rizikové faktory, jako jsou užívání návykových látek a další ohrožení.

² Nejčastěji vytvářením tlaku na nájemníka, aby byt opustil, či předáním řešení vymáhací agentuře.